

**F**ärgrikets ambition är att göra en färg som är sund i grunden.

– Det vi erbjuder är en modern naturfärg, gjord med modern teknik och med modern kunskap. Detta skiljer naturfärger från traditionella färger, förklarar Lola Baumgarten på Färgriket som importerar Leinos Naturfärg från Tyskland till Sverige sedan 15 år.

Idag har man agenturen för hela Skandinavien. Färgen har funnits i Tyskland sedan 20 år tillbaka.

#### LÖSNINGSMEDEL

En skillnad mellan olika naturfärger är bland annat det lösningsmedel som används i oljor och täckfärg.

Leinos använder så kallade isoparaffiner. Det är en produkt baserad på råolja som är högt renad i en kostsam process. Produk-

## Olja och måla utan skyddsmask.



ten är testad av Konsthögskolan i Stockholm och klassad som det mest skonsamma lösningsmedlet.

Den är också utbredd bland konstnärer och möbelsnickare.

I linolja finns naturligt glycerin som drar

till sig vatten. Glycerinet har tagits bort. Oljorna och färgen får därmed en bättre kvalitet, ger mindre fiberresning och har en ökad hållbarhet. Detta är många möbelsnickare tacksamma för. Oljorna är godkända för

att användas till Svanmärkta möbler.

#### ALLERGI-ANPASSNING

Färgrikets produkter är anpassade för de flesta allergiker eller astmatiker.

– Den som använder

våra produkter kan ofta själv utföra arbetet eller vistas i rummet efter endast några dagars torktid.

#### TRÄGOLV

För en tid sedan syntes Martin Timell olja trägolv med skyddsmask i TV och försäljningen av skyddsmasker ökade.

– Med våra produkter behöver man inte skyddsmasker, säger Lola Baumgarten.

Vår olja läggs på i tre omgångar under tre dagar. Sedan får man ett golv som håller i 8-10 år och en yta som är lika slagtålig som UV-lack.

Det är trähartser som ger det starka yt-skiktet. Vatten pärlar sig på ytan samtidigt som tråkänslan finns kvar, förklarar Lola Baumgarten.

Text: Anders haaker  
Foto Leinos

(som emulgator), mindre än 1%, för att minska kritningen. Limfärg finns som färskvara helt utan konserveringsmedel, kontrollera i så fall tillverkningsdatum så att inte färgen är för gammal när den köps. Limfärg kan också köpas i pulverform, vilket sparar transportarbete eftersom man inte behöver transportera vatten i färdig färg. Det finns också linoljeförstärkt limfärg för att den skall vara möjlig att torka av.

Undvik Limfärger med miljöfarliga tillsatser. Det finns limfärger på marknaden som har tillsatser såsom plast, och konserveringsmedel t ex isotiazolinoner såsom Katon eller BIT samt Bronopol.

Limfärg används inomhus, på väggar och

tak, på de flesta underlag. Den har en jämn matt yta med fin lyster. Limfärg bör läggas på i tunna lager och den är svår att bättra utan att det syns. Färgen är känslig för mekanisk åverkan och kan krita av sig (om den inte är linoljeförstärkt). Den går att tvätta bort med vatten och kräver täta ommålningsintervall. Limfärg är att betrakta som en miljö- och hälsoanpassad färg. Blandad helst limfärgen själv.

#### LINOLJEFÄRG

Linoljefärg består av linoljor 40-50% (bindestmedel), pigment 30-40% (i form av zinkvitt, titandioxid) ibland delvis ersatt av fyllmedel (i form av kalciumkarbonat eller bariumsulfat) samt brytpigment, (oftast jordpigment).

Torkmedel (sickativ i form av metallföreningar) används (ca 0,1%) och biocider (ca 1%). Upp till 5% organiska lösningsmedel kan ingå i slutstrykningsfärgen för att uppnå lagom strykbarhet. Grundstrykning och mellanstrykning brukar spädas med högre halter lösningsmedel, men det finns linoljebaserade grundfärger utan så gott som något organiskt lösningsmedel alls. I linoljan kan det ingå en viss mängd linstandolja.

Undvik linoljefärg med mer än 5% lösningsmedel. Undvik linoljefärg med miljöfarliga tillsatser. Torkmedlet kan vara kobolt- eller zirkoniumföreningar. Biociden kan vara cancerframkallande. Zinkvitt i små halter kan accepteras. Under torkning-

en avges olika ämnen som kan lukta och vara irriterande men som inte är hälsofarliga. Dagens alkydoljefärger är inte ett bra miljöval med tanke på den höga halten lösningsmedel och tillsatser.

Linoljefärger på trä utomhus och inomhus på snickerier har använts sedan 1700-talet. Färgen är tålig, motstår nötning och har låg fukttransportförmåga. Färgen kräver gynnsam väderlek vid målning. En träfasad som skall täckmålas stryks normalt med tre lager: grundstrykning, mellanstrykning och slutstrykning. Linolja har lång torktid. Värmebehandling (kokt linolja), ljusbehandling eller torkmedel förkortar torktiden. En risk vid hantering av linolja är att det kan ske själv-

antändning av oljedränkta trasor och trassel.

#### LUT OCH VITMEDEL

Lut förändrar utseendet på olika slags trä. Av lutlösningar ges träet en annan (mörkare eller ljusare) kulört. Exempel på ämnen som ingår i lut för golv är natriumhydroxid (natronlut eller kaustiksoda), natriumkarbonat (kristallsoda eller målarsoda), natriumhypoklorit (Klorin) och borax. Lösningar med 1-10% av dessa ämnen är normalt. Lutade golv efterbehandlas antingen med såpskurning, med oljning och/eller med vax. Lut är frätande så skyddsutrustning bör användas.

Vanligast förekommande är lutning av furugolv. Natronluten gör att en ljus ton bi-

Forts sid 16